

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้มีความพร้อมรับกับสถานการณ์
ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คน
พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิตจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความสุข
สุขภาพแข็งแรงครอบครัวอบอุ่น มีวัฒนธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสังคมที่สันติและเอื้ออาทร
โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตพร้อมพัฒนาคนให้มีความรู้ คุณธรรม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึง
ได้มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้
และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
(กรมวิชาการ. 2544 : ก) และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550 ที่ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการ รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน โดยมีหลักการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และ
พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้
ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษา
ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยัง
คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อความคล่องตัว มีอิสระ รวดเร็ว
มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน
ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยให้สถานศึกษามีความ

เข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่าง มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 10)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 : แนวทางการจัดการศึกษา ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้ป้องกันและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 24-33)

การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่างๆ ในโรงเรียนและการบริหารงานวิชาการก็ถือว่าเป็นงานหนึ่งซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพ การศึกษาจะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์. 2544 : 65) นอกจากนี้ งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษาคือ ตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่แตกต่างจากงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญ

อันดับรอง ผู้บริหารและครูจึงควรให้ความสนใจ และทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย (ทองสุข รวยสูงเนิน. 2540 : 19) จากเหตุผลข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้าน อื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริม และสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป (รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 57)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายของเนื้อหา และหลักการบริหารงานวิชาการ เพราะงานวิชาการในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ โดยผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในการวางแผนทุกระดับ จนถึงจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์ จัดให้มี การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อจะได้วางแผนได้ถูกต้อง มีการจัดการบริหารที่ดี โดยมีเทคนิควิธีการที่จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพได้ โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ ของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้ตามเป้าหมาย และความคาดหวังของหลักสูตร (สนั่น มีสัจธรรม. 2540 : 3)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรกเพราะหน้าที่ของสถานศึกษาคือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันและสามารถแสดงระดับปฏิบัติด้านงานวิชาการ เพื่อมุ่งจุดหมายเดียวกัน คือ ผู้เรียนมีคุณภาพ งานวิชาการจึงเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษาหรือ อีกนัยหนึ่งความสำเร็จของสถานศึกษาคือ เด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียน มีคุณภาพ และมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดคือ มีผลสำเร็จทางการเรียนสูง หรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (คำริ บุญชู. 2546 : 16)

จากระดับปฏิบัติของนักวิชาการต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนเป็นอย่างสูง เนื่องจากภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่ความ

รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารต้องใช้เทคนิควิธีการในการบริหารโดยอาศัยทรัพยากรต่างๆในการบริหาร อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) เข้ามาดำเนินการตามกระบวนการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำ การทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยได้รับการเตรียมความพร้อมมองเห็นคุณค่ามีความรู้ ความเข้าใจตลอดจนถึงการแสดงระดับปฏิบัติต่องานวิชาการ เพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามที่โครงการ

สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งมีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน โดยการจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมทักษะพื้นฐานด้านการอ่านการเขียนการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสารและพื้นฐานความเป็นมนุษย์เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้ง ในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม และมีความยืดหยุ่น การจัดการศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น จึงแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาทั่วไป เนื่องจากสภาพภูมิประเทศไม่เอื้อต่อ การบริหารจัดการ พร้อมทั้งบุคลากรในสถานศึกษาที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนจึงไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากการสรุปผลรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา และคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และค่าคะแนนของการประเมินผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (National Test) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่มากและมีแนวโน้มลดลง เมื่อตรวจสอบพบว่าสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนไม่ผ่านมาตรฐานสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมา การบริหารงาน ด้านวิชาการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยและกระบวนการในการ

จัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการจัดหาพนักงานราชการ ครูอัตราจ้างของเขตพื้นที่การศึกษาเข้าไปเสริมด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ขาดแคลนบุคลากรด้านการสอนและการขาดแคลนครูเฉพาะด้านรายวิชาแล้วก็ตาม ทางสถานศึกษาก็มีการแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาอบรมด้านการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งประสานงาน กับองค์การบริหารส่วนตำบล ช่วยจัดสรรงบประมาณ ในการจัดหาครูมาช่วยสอนในสถานศึกษาเพิ่มเติมอีก แต่ผลการดำเนินการก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนก็ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2548 : 45) ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่สามารถทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้และยังไม่สามารถประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนสถานศึกษายังมีรูปแบบและกระบวนการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ชัดเจน และต่อเนื่อง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังมีน้อย

สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและเมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้วสถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วงมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ประสงค์จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการบริหารงานวิชาการของแต่ละโรงเรียนว่า มีปัญหาประเด็นใดบ้างเป็นสำคัญ เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลและเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการให้กับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละแห่ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการและเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นอย่างไร
2. ระดับปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกันหรือไม่
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีอะไรบ้าง
4. โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) อย่างไร และมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการ บริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
4. เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 550 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 105 คน ครูผู้สอน จำนวน 445 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2553 แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน ครูผู้สอน 249 คน รวมทั้งสิ้น 332 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33) จำนวน 17 ด้าน ได้แก่

2.1 การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.6 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.8 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.9 การนิเทศการศึกษา

2.10 การแนะแนวการศึกษา

2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา

2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.14 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.15 การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

2.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ

ด้านพื้นที่ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

เขต 1 ที่ดูแลกำกับติดตามผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกลง และอำเภอบรบือ จำนวน 210 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 105 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2553 : 3) ยกเว้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียน

ขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการจำนวน 17 ด้าน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

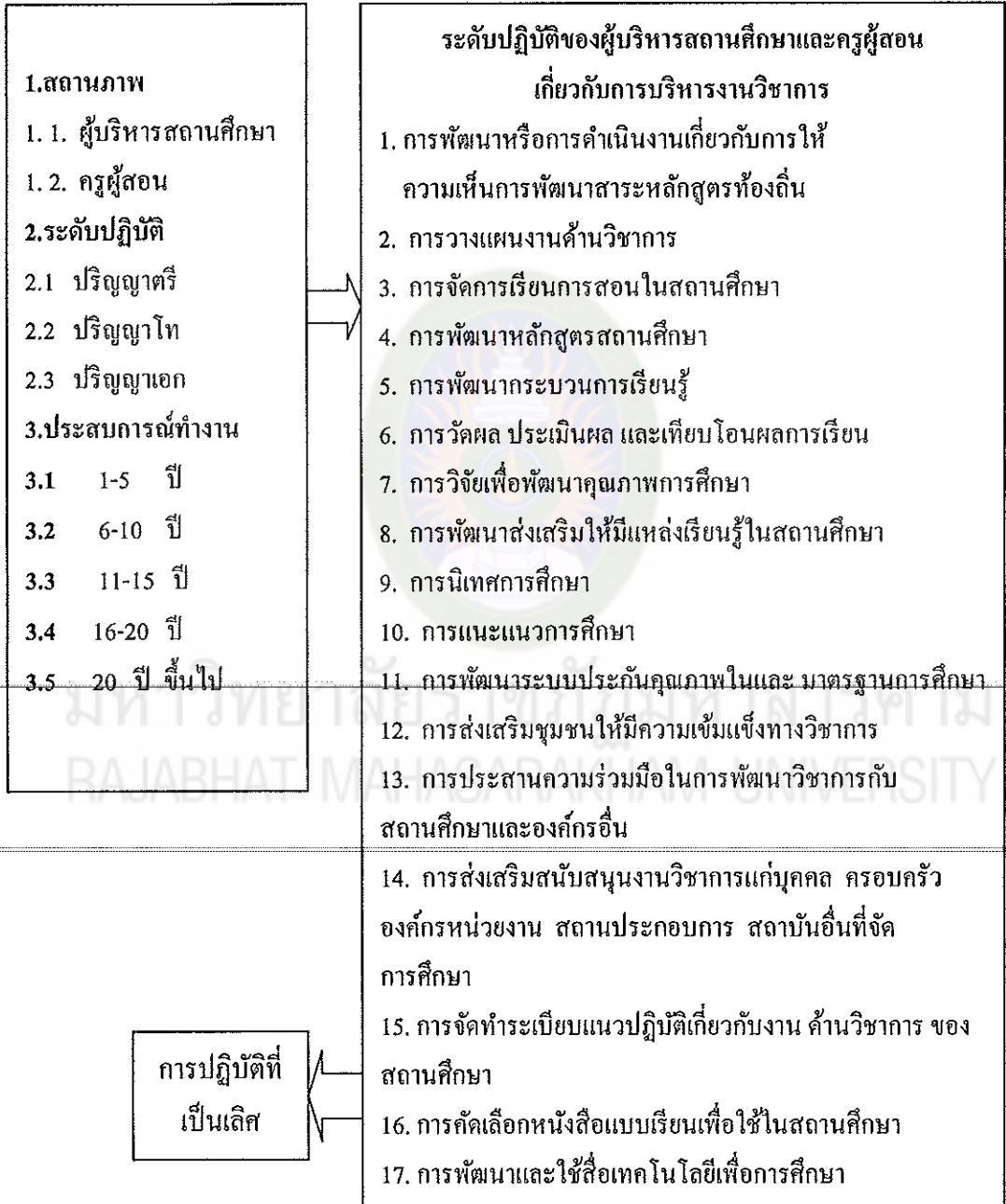
กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. ครูผู้สอน หมายถึง บุคคล ซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งรับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ในอำเภอเมือง อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกลง และอำเภอบรบือ
4. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
5. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามบทบาทที่กำหนดไว้ในขอบข่ายของงานวิชาการ จำนวน 17 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหรือการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

6 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ขอบข่ายกระบวนการในการบริหารงาน วิชาการ ที่กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29-51) ได้กำหนดขอบข่าย ภารกิจไว้ทั้งสิ้น 17 ด้าน

6.1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น หมายถึง ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่จัดให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จัดตาม สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ เป้าหมายหลัก คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้ นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้ดีขึ้น

6.2. การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมและ จัดระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ การวางแผนงานวิชาการใน สถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพให้ได้มากที่สุด

6.3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรพยายามศึกษา เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

6.4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง มวลประสบการณ์และเนื้อหา กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้มี ความรู้ ความสามารถทักษะ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ของสังคม อันจะทำให้ ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข โดยที่มวลประสบการณ์นั้น ๆ จะต้องมื องค์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มี คุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการนำมวลประสบการณ์ไปปฏิบัติใน สถานศึกษา จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนสามารถวัดผลประเมินผลการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้

6.5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึงการรวบรวม วิเคราะห์และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่กิจกรรมที่ให้นักเรียน ได้ปฏิบัติจริง มีการกำหนด การเตรียมการและการหา สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดวิธีการ ประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชาตามแนวคิด ในปัจจุบันที่ต้องการให้มีการ ประเมินตามสภาพจริง จัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละคนมี

การควบคุมดูแลส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือการจัด การเรียนรู้ โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียนหรือการประชุมเป็นระยะ มีการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการ เรียนการสอน โดยการนิเทศภายใน ประกอบทั้งการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียน การสอน การแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกสถานศึกษา

6.6. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการ หมายถึงกระบวนการใน การกำหนดหรือหาปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด แทนพฤติกรรม หรือสมรรถภาพของบุคคล โดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัด และผลของการวัดจะ ออกมาเป็นตัวเลข หรือคะแนนว่ามีจำนวนเท่าใด การประเมินว่าการประเมินผลหมายถึงการ ตัดสินใจหรือวินิจฉัยเพื่อตีราคาหรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือพฤติกรรมของคนใดคน หนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การ สัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณา มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะ ผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลการเรียนนั้น เป็นสิ่งที่บอกให้ทราบว่าหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด ตลอดจนความพยายามต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมการเรียน การสอนบรรลุตาม ความมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการจัด การเรียนการสอนของคุณต่อไป

6.7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึงการศึกษาค้นคว้า อย่างมีระบบระเบียบเพื่อทำความเข้าใจปัญหาและการแสวงหาคำตอบเป็นกระบวนการที่อาศัยวิธี ทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจและแสวงหาคำตอบของปัญหาในการจัดการเรียน การสอนของคุณ ถือเป็นบทบาทของคุณในการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของ ชั้นเรียน โดยทำไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยกระบวนการที่ เรียบง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

6.8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง มวลประสบการณ์หรือศูนย์ รวบรวมความรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนและสามารถให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจใน เรื่องต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญได้ เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าควรแก่การศึกษา ซึ่งครูและนักเรียนนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ สถานที่ บุคคล วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการ

ดำรงชีวิต ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ

6.9. การนิเทศการศึกษา หมายถึงการดำเนินงาน ที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายที่กำหนด ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจำเป็นต้อง ดูแลเอาใจใส่ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การ นิเทศติดตามและการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจัดระบบการนิเทศ งานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียน การสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประเมินผลการจัดระบบและ กระบวนการนิเทศสถานศึกษาในสถานศึกษา ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อ พัฒนา ระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา การ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับ สถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายใต้เขตพื้นที่การศึกษา

6.10. การแนะแนว หมายถึงกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการจัดบริการแนะแนวใน โรงเรียน ควรจัดบริการแนะแนวให้ครบทั้ง 5 บริการ คือ บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผลและวิจัย โดย มอบหมายบุคคลรับผิดชอบให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อให้การ บริการแนะแนว ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อนักเรียนและผู้มาใช้บริการ โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ จัดระบบแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพในสถาบันศึกษา โยเชื่อมโยงกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือ ของครูทุกคนในสถานศึกษา ติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนว การศึกษาในสถานศึกษาประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการ แนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายแนะแนวในเขตพื้นที่การศึกษา

6.11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นการประเมิน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และหลักในกระบวนการประกันคุณภาพภายในซึ่งได้แก่ การ

ร่วมกันวางแผน การร่วมมือปฏิบัติตามแผน การร่วมกันตรวจสอบ และการร่วมกันปรับปรุงโดยมี
 แนวปฏิบัติจากระบบโครงสร้างองค์กร ให้รับรองการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐาน
 การศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และ
 วิธีการประเมินของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาวางแผนการพัฒนา
 คุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จ
 ของสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน
 เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นใน
 การปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ
 ของการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
 ประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมิน
 สถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

6.12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การสนับสนุนงาน
 วิชาการแก่ชุมชน จัดให้มีความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนา
 ทักษะทางวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนใน
 ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม วิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล
 ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั ุชมชนท้องถิ่น

6.13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา
 เหมือนกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนางานวิชาการกับ
 สถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาชุมชนและโรงเรียน
 ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

6.14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ุองค์กร
 หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ
 และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั ุองค์กร หน่วยงาน และ

สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จัก เลือกลงสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา

6.15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดระเบียบแบบแผน แนวทางในการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน

6.16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนด เลือกใช้ ตำรา หนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอน

6.17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง เครื่องมือที่จะช่วยครู ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนซึ่งนับวันจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นในการเลือกใช้สื่อให้ สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระที่สอนจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึง เพื่อให้เกิด ประโยชน์ ประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา เป็นการนำเอาสิ่งที่จะช่วยในการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้เพื่อช่วยในกระบวนการเรียน การสอนให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนได้แก่วัสดุ สิ่งของที่มี อยู่ในธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนตลอดจนกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

7. การปฏิบัติที่เป็นเลิศ หมายถึง การปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ หรือวิธีปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของสถานศึกษา จึงเป็น วิธีการทำงานใหม่ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่ง นำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมายของ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบระดับปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อใช้เป็น ข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป